

Obsah

<i>Předmluva k českému vydání</i>	<i>V</i>
<i>Předmluva</i>	<i>VII</i>
ÚVOD	XIII
<i>Poděkování</i>	<i>XXVII</i>
<i>Obsah</i>	<i>XXIX</i>
<i>Seznam obrázků</i>	<i>XXXIX</i>
<i>Seznam tabulek</i>	<i>XLI</i>
<i>Seznam zkratek</i>	<i>XLIII</i>
1 Ekologická, ekonomická a sociální dimenze vedení podniku orientovaného na životní prostředí	1
1.1 Vědecké základy ekologického systému environmentálního managementu	1
1.1.1 Základní struktury okolí podniku	1
1.1.2 Nezbytnost použití modelů	4
1.1.3 Charakteristika medií životního prostředí	5
1.1.3.1 Atmosféra	5
1.1.3.1.1 Složení a struktura	6
1.1.3.1.2 Záření	7
1.1.3.1.3 Problémy životního prostředí	8
1.1.3.1.4 Shrnutí	14
1.1.3.2 Půda	14
1.1.3.2.1 Důležité funkce půdy	14
1.1.3.2.2 Složení a struktura	15
1.1.3.2.3 Půdní profily	16
1.1.3.2.4 Vlastnosti půd	17
1.1.3.2.5 Životní prostor	18
1.1.3.2.6 Problémy životního prostředí	19
1.1.3.2.7 Shrnutí	23
1.1.3.3 Voda	23
1.1.3.3.1 Voda jako součást života	23
1.1.3.3.2 Koloběh vody	24
1.1.3.3.3 Problémy životního prostředí	26
1.1.3.3.4 Shrnutí	27
1.1.3.4 Biosféra	28
1.1.3.4.1 Potenciály přírodního prostoru	28
1.1.3.4.2 Definice ekosystému	29
1.1.3.4.3 Komponenty a funkce geoekosystémů	29
1.1.3.4.4 Produktivita geoekosystémů	31
1.1.3.4.5 Obnovitelné suroviny	34

1.1.4	Zásahy člověka do geoeosystémů	36
1.1.5	Shrnutí	38
1.1.6	Seznam literatury	39
1.2	<i>Komplexnost ekologického a ekonomického jednání a jeho systémová orientace</i>	41
1.2.1	Vzájemná, prakticky orientovaná působení mezi člověkem a životním prostředím	41
1.2.2	Simulace jednotlivých oblastí jednání	43
1.2.3	Vysvětlení souvislostí mezi přírodou a hospodářstvím	46
1.2.4	Shrnutí	48
1.2.5	Seznam literatury	50
1.3	<i>Cíl podniku a ekologická výzva</i>	51
1.3.1	Životní prostředí jako problémový faktor hospodaření	51
1.3.1.1	Příčiny ekologických problémů	51
1.3.1.2	Úloha a funkce přirozeného životního prostředí v hospodářském procesu	54
1.3.1.3	Ekologické restriktce hospodářského růstu	57
1.3.1.4	Seznam literatury	63
1.3.2	Požadavky na vedení podniku orientovaného na životní prostředí ve smyslu trvale udržitelného rozvoje	65
1.3.2.1	Význam trvalé udržitelnosti a vysvětlení pojmu	65
1.3.2.2	Dimenze trvale udržitelného rozvoje	69
1.3.2.3	Od vzoru ke způsobům jednání	71
1.3.2.4	Indikátory trvalé udržitelnosti rozvoje životního prostředí	74
1.3.2.5	Jak mohou podniky přispět k trvale udržitelnému rozvoji?	77
1.3.2.6	Výzva k trvale udržitelnému rozvoji	81
1.3.2.7	Seznam literatury	83
1.4	<i>Vliv strategických zájmových skupin na ekologické řízení podniku</i>	85
1.4.1	Koncepce, druhy a význam zájmových skupin	85
1.4.2	Od tradičních požadavků k ekologickým	88
1.4.3	Působení a vlivy zájmových skupin na podnik	91
1.4.4	Hodnocení působení ekologických push-pull činitelů na podnik	95
1.4.5	Seznam literatury	99
2	<i>Integrace ekologických požadavků do podnikových rozhodovacích procesů - znázornění na příkladech</i>	101
2.1	<i>Vývoj a úloha povědomí o životním prostředí a chování v Německu, Polsku a České republice</i>	101
2.1.1	Úvod	101
2.1.2	K pochopení povědomí o životním prostředí	102
2.1.3	Od povědomí o životním prostředí k jednání orientovanému na životní prostředí	103
2.1.3.1	Psychologická vysvětlení	104
2.1.3.2	Sociologická vysvětlení	105
2.1.3.3	Ekonomická vysvětlení	106

2.1.4	Povědomí o životním prostředí a chování v Německu, Polsku a České republice	107
2.1.4.1	Povědomí o životním prostředí v mezinárodním srovnání	107
2.1.4.2	Povědomí o životním prostředí v Německu	109
2.1.4.3	Povědomí o životním prostředí v Polsku	110
2.1.4.4	Povědomí o životním prostředí v České republice	112
2.1.5	Výhled	114
2.1.6	Seznam literatury	115
2.2	<i>Vzdělání a informace o životním prostředí jako hlavní součást povědomí o životním prostředí</i>	117
2.2.1	Vzdělávání v oblasti životního prostředí	117
2.2.2	Informace o životním prostředí	118
2.2.3	Seznam literatury	120
2.3	<i>Vliv nevládních organizací na podnikatelská rozhodnutí</i>	121
2.3.1	NGO – činitelé ochrany životního prostředí s minulostí a budoucností	121
2.3.2	NGO jako činitelé ochrany životního prostředí na evropské a mezinárodní úrovni	124
2.3.2.1	International Network for Environmental Management (INEM)	124
2.3.2.2	Friends of the Earth (FoE)	125
2.3.2.3	World Wide Fund for Nature (WWF)	126
2.3.2.4	European Environmental Bureau (EEB)	128
2.3.2.5	Greenpeace	129
2.3.2.6	Regional Environmental Center for Central and Eastern Europe (REC)	130
2.3.3	NGO jako aktéři ochrany životního prostředí v Německu	130
2.3.3.1	Deutscher Naturschutzring (DNR)	131
2.3.3.2	Bund für Umwelt und Naturschutz Deutschland (BUND)	131
2.3.3.3	Naturschutzbund Deutschland (NABU)	133
2.3.3.4	Grüne Liga (Zelená liga)	133
2.3.3.5	Deutsche Bundesstiftung Umwelt (DBU)	134
2.3.3.6	World Wide Fund for Nature (WWF Deutschland)	135
2.3.3.7	Bundesdeutscher Arbeitskreis für Umweltbewusstes Management (B.A.U.M)	137
2.3.3.8	UnternehmensGrün	137
2.3.3.9	Allianz Umweltstiftung	138
2.3.3.10	Sächsische Landesstiftung Natur und Umwelt (LANU)	138
2.3.4	Aktéři ochrany životního prostředí z řad NGO ve střední a východní Evropě	139
2.3.4.1	Organizace pro ochranu životního prostředí v Polsku	139
2.3.4.1.1	Polský klub pro ekologii	142
2.3.4.1.2	Svazek zelených	142
2.3.4.1.3	Kancelář pro podporu ekologické lobby	143
2.3.4.1.4	Polská zelená síť	143
2.3.4.1.5	Veřejný institut pro ekologii	144
2.3.4.1.6	Regionální centrum pro environmentální výchovu	144
2.3.4.1.7	Liga pro ochranu přírody	145
2.3.4.2	České organizace pro ochranu životního prostředí	146
2.3.4.2.1	Svaz ochránců přírody	147

2.3.4.2.2	České ekologické manažerské centrum	148
2.3.4.2.3	Česká podnikatelská rada pro udržitelný rozvoj	149
2.3.4.2.4	Czech Cleaner Production Center	149
2.3.4.2.4.1	Zelený kruh	150
2.3.4.2.5	Společnost pro trvale udržitelný život	150
2.3.4.3	Shrnutí	150
2.3.5	Seznam literatury	152
2.4	<i>Státní organizační struktury ochrany životního prostředí v mezinárodním srovnání</i>	155
2.4.1	Globální a mezinárodní instituce ochrany životního prostředí	155
2.4.1.1	Spojené národy (OSN)	156
2.4.1.2	Světová obchodní organizace (WTO)	158
2.4.1.3	Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj (OECD)	159
2.4.1.4	Mezinárodní standardizační organizace (ISO)	160
2.4.1.5	Světová banka a Mezinárodní měnový fond (MMF)	160
2.4.2	Instituce a programy pro ochranu životního prostředí na úrovni EU	161
2.4.2.1	Instituce EU	161
2.4.2.2	Evropské podpůrné instituce a pomocné programy v oblasti životního prostředí	164
2.4.3	Instituce pro ochranu životního prostředí v Německu	169
2.4.4	Orgány ochrany životního prostředí v Polsku	175
2.4.5	Orgány ochrany životního prostředí v České republice	181
2.4.6	Seznam literatury	187
2.5	<i>Relevance politiky životního prostředí pro hospodářství v mezinárodním srovnání</i>	191
2.5.1	Všeobecná koncepce cílů a nástrojů politiky životního prostředí	191
2.5.1.1	Cíle, principy a nástroje politiky životního prostředí	191
2.5.1.2	Ekologicko-ekonomické základy	194
2.5.1.3	Nástroje politiky životního prostředí	199
2.5.1.3.1	Právní nástroje	199
2.5.1.3.2	Ekonomické nástroje politiky životního prostředí	200
2.5.1.3.3	Tržní příp.alokační nástroje	201
2.5.1.3.3.1	Ekologické daně a environmentální poplatky	201
2.5.1.3.3.2	Certifikáty a kompenzace	202
2.5.1.3.3.3	Environmentální ručení	203
2.5.1.3.3.4	Výhody a nevýhody tržních, příp. alokačních nástrojů	204
2.5.1.3.4	Dobrovolné environmentální dohody a dobrovolné závazky	205
2.5.1.4	Seznam Literatury	206
2.5.2	Vývoj environmentální politiky v EU	209
2.5.2.1	Principy jednání a nástroje environmentální politiky v EU	209
2.5.2.1.1	Principy jednání v environmentální politice	209
2.5.2.1.2	Nástroje environmentální politiky	211
2.5.2.2	Vliv rozšíření EU na východ na evropskou environmentální politiku	215
2.5.2.3	5. a 6. akční program pro ochranu životního prostředí v Evropské unii	218
2.5.2.4	Seznam literatury	222
2.5.3	Politika životního prostředí v Německu	225
2.5.3.1	Environmentálně politické principy a strategie	225

2.5.3.2	Nástroje politiky životního prostředí	226
2.5.3.2.1	Tržně hospodářské event. alokativní nástroje	226
2.5.3.2.1.1	Ekologické daně a environmentální poplatky	228
2.5.3.2.1.2	Certifikáty a kompenzace	232
2.5.3.2.1.3	Ručení za životní prostředí	233
2.5.3.2.2	Další vybrané nástroje	234
2.5.3.2.3	Kooperativní ochrana životního prostředí v praxi na příkladu Aliance životního prostředí Sasko	237
2.5.3.3	Seznam literatury	239
2.5.4	Politika životního prostředí v Polsku	241
2.5.4.1	Politické výzvy vyvolané transformačním procesem orientované na životní prostředí	241
2.5.4.2	Cíle a principy politiky životního prostředí	242
2.5.4.3	Nástroje politiky životního prostředí	244
2.5.4.4	Vybrané indikátory politiky životního prostředí	247
2.5.4.5	Deficity a doporučení pro budoucí jednání	250
2.5.4.6	Seznam literatury	253
2.5.5	Politika životního prostředí v České republice	255
2.5.5.1	Politické výzvy transformačního procesu zaměřené na životní prostředí	255
2.5.5.2	Cíle a principy politiky životního prostředí	259
2.5.5.3	Nástroje politiky životního prostředí	262
2.5.5.4	Vybrané indikátory politiky životního prostředí	264
2.5.5.5	Deficity a doporučení pro budoucí jednání	266
2.5.5.6	Seznam literatury	270
2.6	<i>Relevance práva v oblasti životního prostředí pro hospodářství v mezinárodním srovnání</i>	271
2.6.1	Evropské právo v oblasti životního prostředí	271
2.6.1.1	Všeobecné evropské právo v oblasti životního prostředí	271
2.6.1.1.1	Mezinárodní aspekty ochrany životního prostředí	271
2.6.1.1.2	Národnostně státní a ústavně právní předpoklady	272
2.6.1.1.3	Kompetence legislativy	273
2.6.1.1.4	Ochrana národních ekologických standardů	274
2.6.1.1.5	Princip subsidiarity	274
2.6.1.1.6	Nástroje pro jednání	274
2.6.1.1.7	Priorita evropského práva z oblasti životního prostředí	276
2.6.1.2	Speciální evropské právo týkající se životního prostředí	276
2.6.1.2.1	Právo vztahující se k ochraně přírody	276
2.6.1.2.1.1	Ustanovení vztahující se k rozmanitosti živočichů a rostlin	277
2.6.1.2.1.2	Ustanovení vztahující se k prostoru	277
2.6.1.2.2	Právo na ochranu vodstva	278
2.6.1.2.2.1	Ochrana vodstva po stránce jakosti	278
2.6.1.2.2.2	Směrnice pro vodstvo vztahující se k škodlivým látkám	279
2.6.1.2.3	Právo na ochranu před imisemi	281
2.6.1.2.4	Právo týkající se odpadů	284
2.6.1.2.5	Mezioborové předpisy	285
2.6.1.2.5.1	Informace o životním prostředí	285
2.6.1.2.5.2	Posuzování vlivu na životní prostředí	286

2.6.1.2.5.3	Nařízení týkající se společného systému označování ekologických výrobků	286
2.6.1.2.5.4	Nařízení o ekoauditě	287
2.6.1.2.5.5	Směrnice Rady o integrované prevenci a snížení vlivů na životní prostředí	287
2.6.1.3	Seznam literatury	288
2.6.2	Mezinárodní právo v oblasti životního prostředí	293
2.6.2.1	Úvod	293
2.6.2.2	Vývoj	294
2.6.2.3	Činitelé mezinárodního práva v oblasti životního prostředí	295
2.6.2.4	Právní zdroje mezinárodního práva v oblasti životního prostředí	296
2.6.2.4.1	Mezinárodně právní „soft law“	296
2.6.2.4.2	Mezinárodní právní smlouvy	296
2.6.2.4.3	Mezinárodní zvykové právo	297
2.6.2.4.4	Obecné právní zásady mezinárodního práva	298
2.6.2.5	Seznam literatury	298
2.6.3	Německé právo v oblasti životního prostředí	301
2.6.3.1	Obecné právo v oblasti životního prostředí	301
2.6.3.1.1	Struktura a význam práva v oblasti životního prostředí	301
2.6.3.1.1.1	Význam práva v oblasti životního prostředí	301
2.6.3.1.1.2	Pojem práva v oblasti životního prostředí	302
2.6.3.1.1.3	Struktura německého práva v oblasti životního prostředí	302
2.6.3.1.1.4	Hlavní principy práva v oblasti životního prostředí	303
2.6.3.1.2	Ústavní právo v oblasti životního prostředí	305
2.6.3.1.3	Nástroje práva v oblasti životního prostředí	308
2.6.3.1.3.1	Právní nástroje plánování	308
2.6.3.1.3.2	Nástroje přímého řízení chování	308
2.6.3.1.3.3	Nepřímé řízení chování	310
2.6.3.1.3.4	Vlastní státní provedení resp. správa výkonu	312
2.6.3.1.4	Soukromé právo v oblasti životního prostředí	312
2.6.3.1.4.1	Sousedské právo v oblasti životního prostředí	313
2.6.3.1.4.2	Obecné právo upravující oblast ručení	313
2.6.3.1.4.3	Zákon o ručení za životní prostředí	314
2.6.3.1.4.4	Zákon o ručení za produkt	316
2.6.3.1.5	Trestní právo v životním prostředí	316
2.6.3.1.5.1	Účel	316
2.6.3.1.5.2	Ochrana přírodních statků	317
2.6.3.1.5.3	Trestné činy z nedbalosti	317
2.6.3.1.5.4	Správní akcesiorita	317
2.6.3.1.5.5	Trestní právo v oblasti životního prostředí v podniku	318
2.6.3.1.6	Přestupky týkající se životního prostředí	319
2.6.3.1.6.1	Úvod	319
2.6.3.1.6.2	Postup	319
2.6.3.1.6.3	Právní důsledky	320
2.6.3.2	Speciální právo v oblasti životního prostředí	321
2.6.3.2.1	Právo na ochranu před imisemi	321
2.6.3.2.1.1	Význam a rozsah platnosti	321

2.6.3.2.1.2	Zařízení podléhající schválení a zařízení nepodléhající schválení	322
2.6.3.2.1.3	Základní a trvalé povinnosti	322
2.6.3.2.1.4	Druhy povolení a jejich účinky	323
2.6.3.2.1.5	Vnitropodniková kontrola	325
2.6.3.2.1.6	Sankce trestního a přestupkového práva	326
2.6.3.2.1.7	Vybraná právní nařízení imisního ochranného práva	327
2.6.3.2.2	Právo na ochranu vodstva	330
2.6.3.2.2.1	Význam	330
2.6.3.2.2.2	Systém hospodaření	331
2.6.3.2.2.3	Principy hospodaření WHG	331
2.6.3.2.2.4	Využití vodstva	331
2.6.3.2.2.5	Právní povolení k využití vody	332
2.6.3.2.2.6	Potrubní zařízení	333
2.6.3.2.2.7	Zařízení pro zacházení s látkami ohrožujícími vodu	333
2.6.3.2.2.8	Podnikový pověřenec pro ochranu vodstva	333
2.6.3.2.2.9	Sankce trestního a přestupkového práva	334
2.6.3.2.2.10	Zákon o poplatcích za vypouštění odpadních vod	334
2.6.3.2.3	Právo v oblasti oběhového a odpadového hospodářství	335
2.6.3.2.3.1	Význam	335
2.6.3.2.3.2	Základy práva v oblasti odpadového hospodářství	335
2.6.3.2.3.3	Definice pojmu odpad	336
2.6.3.2.3.4	Vlastník odpadu	337
2.6.3.2.3.5	Principy KrW-/AbfG	337
2.6.3.2.3.6	Koncepce odpadového hospodářství a bilance odpadu	339
2.6.3.2.3.7	Zodpovědnost za produkt	339
2.6.3.2.3.8	Zákonu podřízený regulační člen	341
2.6.3.2.3.9	Sankce dle trestního a přestupkového práva	341
2.6.3.2.4	Právo v oblasti ochrany přírody a krajiny	342
2.6.3.2.4.1	Úvod	342
2.6.3.2.4.2	Plánování krajiny	342
2.6.3.2.4.3	Regulace zásahů	342
2.6.3.2.4.4	Chráněná území	343
2.6.3.2.4.5	Směrnice fauna-flora-habitat	344
2.6.3.2.4.6	Ochrana ohrožených druhů	344
2.6.3.2.4.7	Sankce trestního a přestupkového práva	344
2.6.3.2.5	Právo v oblasti ochrany půdy	345
2.6.3.2.5.1	Problematika	345
2.6.3.2.5.2	Ústřední pojem	345
2.6.3.2.5.3	Princip prevence	346
2.6.3.2.5.4	Právo týkající se starých zátěží	346
2.6.3.2.5.5	Sankce trestního a přestupkového práva	347
2.6.3.2.6	Přehled práva o nebezpečných látkách	347
2.6.3.2.6.1	Problematika	347
2.6.3.2.6.2	Rozdělení	347
2.6.3.2.6.3	Zákon o chemikáliích	347
2.6.3.3	Další vývoj práva v oblasti životní prostředí	348
2.6.3.4	Exkurs: otázka deregulace	350

2.6.3.5	Seznam literatury	351
2.6.4	Polské právo v oblasti životního prostředí	355
2.6.4.1	Obecné právo v oblasti životního prostředí v Polsku	355
2.6.4.1.1	Problémy životního prostředí a právo v oblasti životního prostředí	356
2.6.4.1.2	Struktura polského práva v oblasti životního prostředí	356
2.6.4.1.3	Význam práva v oblasti životního prostředí	358
2.6.4.2	Základní principy práva v oblasti životního prostředí	359
2.6.4.3	Nástroje práva v oblasti životního prostředí	359
2.6.4.4	Prioritní témata pro jednání dle speciálního práva v oblasti životního prostředí v Polsku	360
2.6.4.4.1	Právo na ochranu před imisemi	360
2.6.4.4.2	Posuzování vlivu na životní prostředí	361
2.6.4.4.3	Právo upravující oblast ochrany vodstva	362
2.6.4.4.4	Právo upravující nakládání s odpady	363
2.6.4.4.5	Právo upravující oblast ochrany přírody	365
2.6.4.4.6	Ochrana půdy	365
2.6.4.4.7	Právo na informace o životním prostředí	366
2.6.4.4.8	Právo upravující nakládání s nebezpečnými látkami	367
2.6.4.5	Význam trestního práva v oblasti životního prostředí a přestupkového práva	368
2.6.4.5.1	Trestní odpovědnost v polské právní úpravě ochrany životního prostředí	368
2.6.4.5.2	Odpovědnost za trestné činy	368
2.6.4.5.3	Odpovědnost za přestupky	370
2.6.4.5.4	Odpovědnost za správní delikty dle práva v oblasti životního prostředí	370
2.6.4.6	Zvláštnosti polského soukromého práva životního prostředí	371
2.6.4.7	Seznam literatury	372
2.6.5	České právo v oblasti životního prostředí	375
2.6.5.1	Všeobecné české v oblasti životního prostředí	375
2.6.5.1.1	Problémy životního prostředí a právo v oblasti životního prostředí	375
2.6.5.1.2	Struktura českého práva v oblasti životního prostředí	376
2.6.5.1.3	Význam práva v oblasti životního prostředí	377
2.6.5.2	Základní principy práva v oblasti životního prostředí	378
2.6.5.3	Nástroje práva v oblasti životního prostředí	378
2.6.5.4	Prioritní pole pro uskutečňování speciálního práva v oblasti životního prostředí v České republice	379
2.6.5.4.1	Právo v oblasti ochrany ovzduší	379
2.6.5.4.2	Posuzování vlivů na životní prostředí	380
2.6.5.4.3	Právo v oblasti ochrany vod	380
2.6.5.4.4	Právo v odpadovém hospodářství	381
2.6.5.4.5	Právo v oblasti ochrany přírody a krajiny	383
2.6.5.4.6	Ochrana půdy	384
2.6.5.4.7	Právo na informace o životním prostředí	385
2.6.5.4.8	Právo upravující nakládání s nebezpečnými látkami	386
2.6.5.4.9	Nařízení o ekoauditě	387
2.6.5.5	Význam trestního práva/přestupkového práva v oblasti životního prostředí	387

2.6.5.6	Zvláštnosti českého soukromého environmentálního práva	388
2.6.5.7	Seznam literatury	389
3	<i>Požadavky na environmentálně orientované řízení podniku</i>	393
3.1	<i>Ochrana životního prostředí jako výzva pro environmentálně orientované řízení podniku</i>	393
3.2	<i>Charakteristika ofenzivně orientovaného hospodářského stylu</i>	396
3.3	<i>Normativy, strategické a operativní dimenze environmentálně orientovaného řízení podniku</i>	399
3.4	<i>Seznam literatury</i>	403
	<i>Seznam autorů</i>	405
	<i>Sponzoři</i>	409